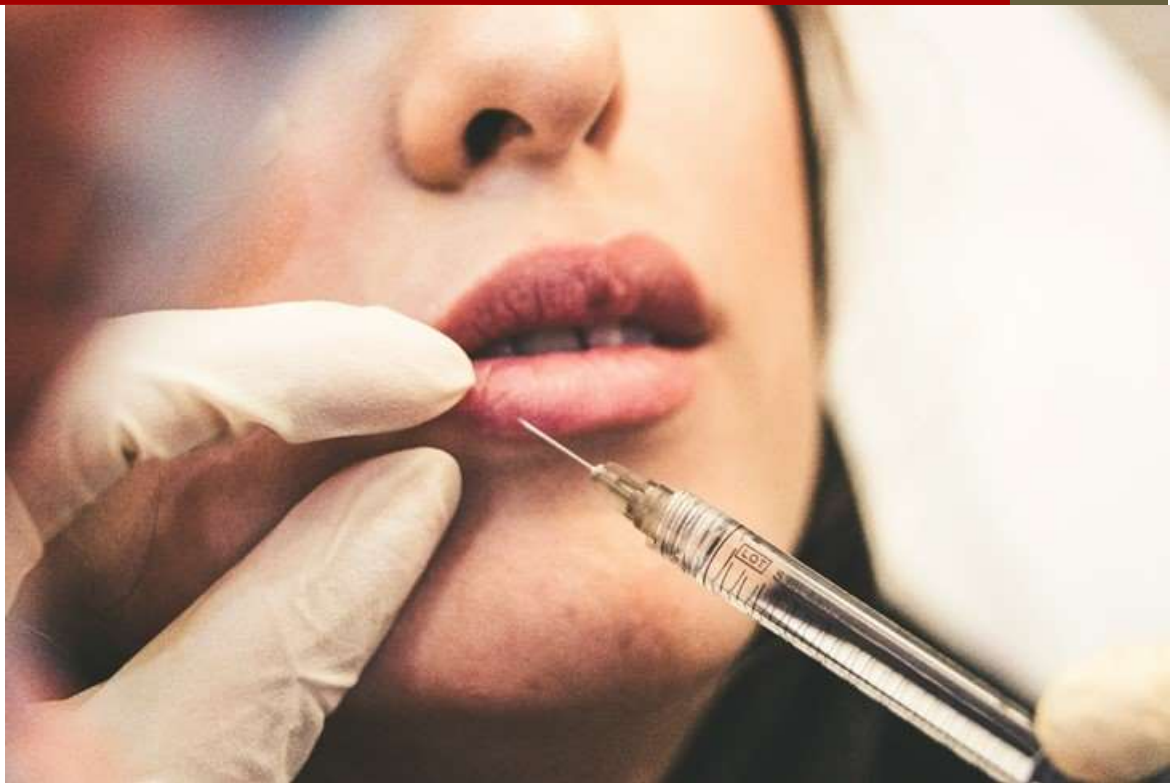

2024

Kosmetikeruddannelsens fremtid

Afsluttende rapport

Corina Roig
ALUMBRA
28-06-2024

Indholdsfortegnelse

Rapport om Kosmetikeruddannelsens fremtid	3
Kosmetisk behandling i samfundet.....	3
Overbygningsuddannelsens placering	4
Erhvervsuddannelsen	4
Læringsniveau i den danske kvalifikationsramme for livslang læring	5
Akademiuddannelsen	7
Sammenfatning mellem EUD og AU.....	7
Sygeplejerskeuddannelsen.....	8
Krav til uddannelse af kosmetisk sygeplejerske	8
Faglige kvalifikationskrav til medhjælp ved kosmetiske behandlinger	9
Oplæring i injektion.....	11
Krav i forhold til injektion.....	12
Sundhedsfaglig autorisationsordning	12
Kriterier til overvejelse i forbindelse med en sundhedsfaglig autorisation.....	14
Fagligt indhold i kosmetisk sygeplejerske-uddannelsen.....	15
Fag i kosmetisk sygeplejerske-uddannelser	15
Opbygning af andre uddannelser	17
SOSU-hjælper og SOSU-assistent.....	17
Uddannelsen Fodterapeut	19
Uddannelsen Værktøjsmager	20
Sundhedscertificeringer.....	20
Spørgsmål til Styrelsen for Patientsikkerhed.....	21
Møde hos Styrelsen for Patientsikkerhed.....	22
Autorisation.....	22
Kosmetiske behandlinger hos STPS	22
Behandlinger tildelt kosmetikere eller kosmetiske sygeplejersker	22
Andre relevante informationer fra mødet	22
Krav til en overbygningsuddannelse som kosmetisk medhjælp	23
Politisk forarbejde	23
Autorisation.....	23
Krav til uddannelsen	23

Konklusion	23
Certificeringer	24
Fordele ved certificeringer	24
Arbejdsproces i forbindelse med at udvikle certificeringer	25
Konklusion	27
Det fremtidige fokus på den kosmetiske uddannelse	28
Anbefalinger	29
Bilag	31
Spørgsmål sendt til Styrelsen for Patientsikkerhed.....	31

Rapport om Kosmetikeruddannelsens fremtid

Projektets formål var at undersøge mulighederne for at opgradere den eksisterende kosmetikeruddannelse således, at eleverne får mulighed for efter endt uddannelse at fungere som kosmetisk medhjælp til en læge registreret som kosmetisk behandler.

Den eksisterende kosmetikeruddannelse er i dag en erhvervsuddannelse. Analysen skal afdække, om det er muligt at lægge fag fra en kosmetisk sygeplejerske-uddannelse som en overbygning til den eksisterende kosmetikeruddannelse, som vil kunne give eleverne kompetencer til at varetage konkrete kosmetiske behandlinger. I kapitlet "Om krav til uddannelse af kosmetisk sygeplejerske" ses et skema over, hvilke behandlinger en kosmetisk medhjælp må assistere ved, hvis hun har de rette kurser og har givet superviserede patientbehandlinger.

Det skal ligeledes afdækkes, om der eventuelt kan sammensættes en overbygning til Kosmetikeruddannelsen som en efteruddannelse på Akademiuddannelsen. Det ville for eksempel give kosmetikermestre mulighed for at videreudanne sig til at varetage de behandlinger, der i dag varetages af kosmetiske sygeplejersker.

Undersøgelsen tog dog en drejning sidst i forløbet, da ny viden medførte et nyt mål. To tredjedele af rapporten beskriver derfor forskellige elementer på vejen hen mod at opgradere den eksisterende kosmetikeruddannelse med en overbygning, der giver mulighed for at arbejde som kosmetisk medhjælp. Den sidste tredjedel af rapporten beskæftiger sig med andre veje til en opgradering af uddannelsen uden at have målet at uddanne elever til kosmetisk medhjælp.

Kosmetisk behandling i samfundet

Der er for tiden fokus på kosmetisk behandling i samfundsdebatten, og selvom det i mange år har været et faktum, at branchen var i vækst, er branchen fortsat i stor vækst. I 2020 var der f.eks. 333 kosmetiske sygeplejersker, mens det i 2023 var steget til 662.

I de senere år har forskellige medier beskrevet, at flere sygeplejersker søger over i skønhedsbranchen¹ I februar i år omtalte DR² så igen, at en stadig større gruppe sygeplejersker søger væk fra hospitalerne over i branchen for kosmetisk behandling, og at

¹ TV2 Kosmopol: <https://www.tv2kosmopol.dk/region-hovedstaden/botox-og-haarfjerning-flere-sygeplejersker-soeger-over-i-skoenhedsbranchen> Sundhedsmonitor: <https://sundhedsmonitor.dk/nyheder/art9160529/Flere-sygeplejersker-s%C3%B8ger-mod-sk%C3%B8nhedsbranchen> DSR Sygeplejersken: <https://dsr.dk/fag-og-udvikling/sygeplejersken/arkiv/sygeplejersken-argang-2023-nr-3/flere-sygeplejersker-vaelger-skoenhedsbranchen/>

² Artikel på dr.dk: <https://www.dr.dk/nyheder/indland/mens-det-offentlige-skriger-paa-sygeplejersker-valfarter-de-til-landets> Radioindslag på P1: <https://www.dr.dk/lyd/p1/p1-morgen/p1-morgen-2024/p1-morgen-11802433073>

det er et problem for samfundet. En sundhedsøkonom, Jes Søgaard, kaldte det i samme artikel "katastrofalt for sygehusvæsenet, for vi mangler virkelig de sygeplejersker på sygehusene."

Styrelsen for Patientsikkerhed beskriver under fanebladet "Aktuelle indsatser"³, hvilke fokusområder de arbejder med, og ud af tre indsatser handler to om kosmetisk behandling. Det viser også, at væksten i branchen kræver et særligt fokus på patientsikkerheden.

Det er dermed særdeles relevant, at kosmetikerbranchen overvejer sine muligheder for at deltage i et felt, der af nogle opfattes som oprindeligt kosmetikernes. Ud fra et samfundsmæssigt perspektiv er det også relevant, at en anden faggruppe end sygeplejersker kan arbejde med mere krævende kosmetiske behandlinger.

Overbygningsuddannelsens placering

Overbygningsuddannelsen til kosmetisk medhjælp kan ligge enten på et trin 2 i erhvervsuddannelsen, eller den kan ligge som en efteruddannelse i Akademiuddannelsen.

Ligger overbygningsuddannelsen i erhvervsuddannelsen giver det mulighed for kontinuitet, og Uddannelsesudvalget har overblik og handlingsmuligheder i forhold til både trin 1 og trin 2. Ligger overbygningsuddannelsen i regi af Akademiuddannelsen giver det færdiguddannede kosmetikere og mestre mulighed for at efteruddanne sig. Det giver dermed større fleksibilitet for de færdiguddannede.

Nedenfor beskrives de to uddannelsessteders rammer.

Erhvervsuddannelsen

Erhvervsuddannelsen er en praktisk uddannelse, der er rettet mod et erhverv og betegnet som en ungdomsuddannelse. Uddannelsen er gratis for eleverne. En erhvervsuddannelse består af grundforløb, hovedforløb og praktisk oplæring. Alder og uddannelsesbaggrund afgør, hvordan man starter på uddannelsen, og afhængig af baggrund kan grundforløbet vare 0 eller 20 uger.

I den eksisterende kosmetikeruddannelse varer hovedforløbet i dag 2 år. Et typisk hovedforløb for andre erhvervsuddannelser varer 3 år, og de varer højst 3 år og 6 måneder, selvom enkelte hovedforløb kan vare længere.

³ <https://stps.dk/aktuelle-indsatser>

Det er dermed muligt indenfor de eksisterende rammer at udvide uddannelsen, så den kan omfatte flere fag og dermed vare længere.

Erhvervsuddannelsen giver mulighed for at skabe trindeling i uddannelsen. Der har tidligere eksisteret en trindeling i kosmetikeruddannelsen, men findes ikke i dag. Det er således muligt at skabe en form for 'grunduddannelse' og en 'overbygningsuddannelse' indenfor kosmetikeruddannelsen på EUD.

Der er dog flere udfordringer, som skal undersøges og afklares først. Er det muligt at skabe et tilstrækkeligt højt undervisningsniveau på EUD? Kan det lade sig gøre at finde tilstrækkelige oplæringspladser med personale registreret på kosmetisk sygeplejerskeniveau, som kan oplære eleven, og som samtidig har en læge ansat, der kan supervisere alle elevens behandlinger (f.eks. 200 behandlinger med ikke-permanente fillers)? Kan skolen i stedet have en læge tilknyttet, som deltager i undervisningen og superviserer elevernes behandlinger?

Læringsniveau i den danske kvalifikationsramme for livslang læring

Læringsniveauet på erhvervsuddannelserne varierer fra 3 til 5. Den eksisterende kosmetikeruddannelse ligger på læringsniveau 4, og der findes en privat kosmetologuddannelse, Innowell, der underviser på læringsniveau 5. Det er dermed muligt at udvide indholdssiden, således at kompetenceniveauet øges i regi af erhvervsuddannelsen. Det skal dog undersøges om et læringsniveau 5 på EUD er tilstrækkelig til undervisningen i fag til den kosmetiske sygeplejerske.

Læringsniveauerne stiller krav om en større grad af abstraktion og refleksion, jo højere niveauet er. På næste side beskrives kravene til de to læringsniveauer.

Læringsudbytte

	Læringsniveau 4	Læringsniveau 5
Viden	1) Skal have viden om begreber, principper og processer inden for et erhvervs- eller fagområdes praksis eller i almene fag. 2) Skal have forståelse af sammenhænge mellem faglige problemer og samfundsmæssige/internationale forhold.	1) Skal have viden om praksis og anvendelse af metode og teori inden for et erhvervs- eller fagområde. 2) Skal have forståelse af praksis og/eller de vigtigste anvendte teorier og metoder og kunne forstå erhvervets anvendelse af disse.
Færdigheder	1) Skal kunne vælge og anvende relevante redskaber, metoder, teknikker og materialer indenfor et erhvervs- eller fagområde. 2) Skal kunne identificere et praktisk og / eller teoretisk problem. 3) Skal kunne vurdere kvaliteten af eget og andres arbejde i forhold til en given standard. 4) Skal kunne anvende erhvervs- og fagområdets terminologi i kommunikationen med samarbejdspartnere og brugere.	1) Skal kunne anvende og kombinere et alsidigt sæt færdigheder, der knytter sig til fagområdets praksis og arbejdsprocesser. 2) Skal kunne vurdere praksisnære problemstillinger og justere arbejdsgange og arbejdsprocesser. 3) Skal kunne formidle praksisnære problemstillinger og løsningsmuligheder til samarbejdspartnere og brugere.
Kompetencer	1) Skal kunne tage ansvar for arbejdsprocesser i normalt forudsigelige arbejds- eller studiesituationer. 2) Skal kunne planlægge og tage ansvar for egne og fælles arbejdsprocesser og resultater. 3) Skal kunne opsøge videreuddannelse og faglig udvikling i strukturerede læringsmiljøer.	1) Skal kunne indgå i udviklingsorienterede og/eller tværfaglige arbejdsprocesser. 2) Skal kunne varetage afgrænsede ledelses- og planlægningsfunktioner i relation til erhvervs- og fagområdets praksis. 3) Skal kunne identificere og udvikle egne muligheder for fortsat videreuddannelse i forskellige læringsmiljøer.

Akademiuddannelsen

Akademiuddannelsen er en erhvervsrettet, kort videregående efteruddannelse på erhvervsakademiniiveau, som kan tages på deltid sideløbende med et job. Omfanget af studiet er 60 ECTS-point, hvilket svarer til et års fuldtids studium, men på deltid varer studiet typisk tre år, hvis man tager et modul ad gangen. Uddannelsen skal være afsluttet efter senest seks år.

I den danske kvalifikationsramme ligger læringsniveauet i en akademiuddannelse på 5. Optagelseskravene er en ungdomsuddannelse eller relevant grunduddannelse for voksne og to års relevant erhvervserfaring efter af have gennemført den adgangsgivende uddannelse. Man tilmelder sig ét modul ad gangen, og der er betalingskrav ved hvert modul.

En akademiuddannelse består af 5-6 moduler i alt - obligatoriske moduler, valgfrie moduler og et afgangprojekt. Modulerne kan enten være på 5 eller 10 ECTS-point, og afgangprojektet er på 10 ECTS-point.

Udgifterne til uddannelsen kan beløbe sig til 5000-10.000 kr. for et modul og 700-1000 kr. i materialer til hvert modul. Det er selvbetaling. Der findes dog flere forskellige muligheder for at få økonomisk hjælp, hvis man lever op til kravene for de enkelte fonde. Blandt andet Omstillingsfonden og Kompetencefonde.

Forslaget om at skabe en overbygning af kosmetikeruddannelsen som en akademiuddannelse giver dermed kosmetikermestre og andre, der allerede er uddannede kosmetikere eller kosmetologer, mulighed for at videreudanne sig sideløbende med, at de arbejder.

Sammenfatning mellem EUD og AU

Der mangler stadig en afdækning af diverse faktorer, før det er muligt at komme med konkrete anbefalinger om uddannelsessted.

Dog ser det på nuværende tidspunkt ud til, at både EUD og AU kan rumme de ydre krav til en længerevarende kosmetikeruddannelse med højere faglige kompetencer end den eksisterende. EUD er en erhvervsuddannelse, der i en vis udstrækning minder om en ungdomsuddannelse, hvor AU er en efteruddannelse.

På EUD er det muligt at oprette en uddannelse med trindeling, således at elever kan stoppe efter trin 1 i en grunduddannelse som kosmetiker. Eleverne kan også vælge at fortsætte på trin 2, som ville være en overbygning, der giver eleven mulighed for at arbejde som kosmetisk medhjælp til specifikke kosmetiske behandlinger, der kræver en læges supervision. EUD har mulighed for at udbyde undervisning på læringsniveau 5.

På AU er det muligt at tage overbygningen som en efteruddannelse på deltid. Det vil sige, at allerede uddannede kosmetikere ville kunne tage efteruddannelsen som kosmetisk medhjælp, samtidig med at de passer deres arbejde. AU udbyder undervisning på læringsniveau 5.

En mulighed kunne være at udbygge den eksisterende kosmetikeruddannelse til et højere fagligt niveau inden for de eksisterende rammer og derudover udbyde en overbygning som kosmetisk medhjælp på AU.

Den tidligere analyse om 'Kosmetikerelevers læretid og indhold i uddannelsen' pegede blandt andet på, at kosmetikermestrene ønsker et højere fagligt niveau på den eksisterende kosmetikeruddannelse. Spørgsmålet er, om et højere fagligt niveau på trin 1 og et speciale som kosmetisk medhjælp på trin 2 kan rummes inden for 3-3,5 år på hovedforløbet. Hvis det er muligt, og hvis læringsniveau 5 i undervisningen som kosmetisk medhjælp på trin 2 er tilstrækkeligt, kan hele uddannelsen afholdes på EUD.

Med mindre Uddannelsesudvalget vægter højere, at allerede uddannede kosmetikere skal have mulighed for at efteruddanne sig til kosmetisk medhjælp på deltid, således at de både kan arbejde og studere på samme tid. I så fald vil en efteruddannelse som kosmetisk medhjælp på AU være relevant.

Sygeplejerskeuddannelsen

Sygeplejerskeuddannelsen er en videregående uddannelse og tager 3,5 år. Det er professionsbacheloruddannelse, der befinder sig på niveau 6 i den danske kvalifikationsramme.

Det vil sige, at kosmetiske sygeplejersker har et højere læringsniveau, end det vil være muligt at skabe i en kommende kosmetikeruddannelse. En stor del af årsagen til et læringsniveau på 6 skyldes dog læring på andre områder, der intet har med den kosmetiske sygeplejerskes kompetencebehov at gøre. Det skal dermed afklares, om fagene til den kosmetiske del kan undervises på læringsniveau 5.

Krav til uddannelse af kosmetisk sygeplejerske

Styrelsen for Patientsikkerhed giver ikke konkrete bud på, hvilke specifikke kurser en medhjælp skal tage, eller hvad de enkelte kurser skal indeholde. De skriver blot at for at blive registreret som kosmetisk medhjælp kræves et kursusbevis i de enkelte behandlinger og et vist antal superviserede behandlinger indenfor hvert område.

Nedenfor findes en liste over, hvilke kursustyper og antallet af superviserede patientbehandlinger en medhjælp skal have gennemgået for at blive registreret som kosmetisk medhjælp i Styrelsen for Patientsikkerhed.

Den grå, lodrette kolonne viser, hvilke kurser og antallet af superviserede patientbehandlinger en kursist skal gennemgå for at kunne blive registreret som kosmetisk medhjælp uden sundhedsfaglig autorisation.

Kolonnen til venstre viser, hvad en kursist med en sundhedsfaglig autorisation (ikke læge, sygeplejerske eller tandlæge) skal gennemgå for at blive registreret som kosmetisk medhjælp.

Faglige kvalifikationskrav til medhjælp ved kosmetiske behandlinger

	Medhjælpen har en anden sundhedsfaglig autorisation end som læge, tandlæge eller sygeplejerske	Medhjælpen har ingen sundhedsfaglig autorisation	Medhjælpen har en relevant sundhedsfaglig autorisation som læge, tandlæge eller sygeplejerske
Behandling			
17) Scleroserende injektioner i mindre kar	IKKE MULIGT	IKKE MULIGT	Et kursusbevis samt 20 superviserede patientbehandlinger
18) Behandling med botulinumtoksin	IKKE MULIGT	IKKE MULIGT	Et kursusbevis samt 20 superviserede patientbehandlinger
P10-3-A) Fjernelse af hår med laser, IPL og andre metoder, der kan ligestilles hermed	Et kursusbevis samt 20 superviserede patientbehandlinger	Et kursusbevis samt 20 superviserede patientbehandlinger	Et kursusbevis samt 20 superviserede patientbehandlinger
P10-3-B) Fjernelse af kar med laser, IPL og andre metoder, der kan ligestilles hermed	Endnu ikke fastlagt. Vurderes konkret for de forskellige sundhedsfaglige autorisationer når der modtages ansøgninger.	Et kursusbevis samt 50 superviserede patientbehandlinger	Et kursusbevis samt 20 superviserede patientbehandlinger
P10-3-C) Milde rynkebehandlinger med laser, IPL og andre metoder, der kan ligestilles hermed	Endnu ikke fastlagt. Vurderes konkret for de forskellige sundhedsfaglige autorisationer når der modtages ansøgninger.	Et kursusbevis samt 50 superviserede patientbehandlinger	Et kursusbevis samt 20 superviserede patientbehandlinger
P6-1) Hårtransplantation (udførelse)	Endnu ikke fastlagt. Vurderes konkret for de forskellige sundhedsfaglige autorisationer når der modtages ansøgninger.	Endnu ikke fastlagt. Vurderes konkret når der modtages ansøgninger.	Endnu ikke fastlagt. Vurderes konkret for de forskellige relevante sundhedsfaglige autorisationer når der modtages ansøgninger.

P6-3) Behandling med ikke-permanente fillers	Endnu ikke fastlagt. Vurderes konkret for de forskellige sundhedsfaglige autorisationer når der modtages ansøgninger.	Et kursusbevis samt 200 superviserede patientbehandlinger	Et kursusbevis samt 20 superviserede patientbehandlinger
P6-4) Peeling af huden med produkter med en pH-værdi på 3 eller derunder	Et kursusbevis samt 20 superviserede patientbehandlinger	Et kursusbevis samt 20 superviserede patientbehandlinger	Et kursusbevis samt 20 superviserede patientbehandlinger

Der findes således ikke defineret specifikke krav til, hvad det eksakte indhold af kurserne skal være. Der findes dog planer fra eksisterende private uddannelser, der overordnet beskriver det faglige indhold på uddannelsen. Disse beskrives i kapitlet 'Fag i kosmetisk sygeplejerske-uddannelse.'

Teoretiske kvalifikationer

På Styrelsen for Patientsikkerheds hjemmeside står en FAQ⁴, og på spørgsmålet "Hvad skal jeg opfylde for at blive registreret?" er svaret:

"Vi anbefaler ikke bestemte kurser. Et kursus skal indeholde teoretisk undervisning med detaljeret beskrivelse af gennemgåede emner. Beskrivelsen skal indeholde risici og potentielle bivirkninger, og underviseren skal have både teoretisk og praktisk erfaring indenfor emnet. Derudover skal den praktiske del af undervisningen indeholde en detaljeret beskrivelse af gennemgåede procedurer og antal procedurer indenfor hver enkelt disciplin."

Et teoretisk kursusbevis skal minimum indeholde:

- *Navn på kursusedtager*
- *Dato for deltagelse i kurset*
- *Behandlingstype*
- *Underskrift fra underviser*

Praktiske kvalifikationer:

"De praktiske kvalifikationer dokumenteres i form af en patientliste. Af patientlisten skal det fremgå, hvornår og hvor på kroppen behandlingen er udført. Patientlisten skal være underskrevet og dateret af den superviserende læge."

⁴ <https://stps.dk/sundhedsfaglig/ansvar-og-retningslinjer/sundhedsfaglig-vejledning/kosmetisk-behandling/faq>

Når den samme behandling udføres på den samme patient på den samme dag, tæller dette som én patientbehandling. Kommer patienten igen senere hen og får udført den samme behandling, tæller dette som en ny patientbehandling.

Patienterne skal kunne skelnes fra hinanden på patientlisten, men de må ikke kunne identificeres, så der må ikke fremgå navn og CPR-nr. af patientlisten.”

Dette er overordnede krav. Kapitlet om 'Fag i kosmetisk sygeplejerske-uddannelser' beskriver nærmere, hvad indholdet i undervisningen kan være.

Oplæring i injektion

For at kunne behandle med ikke-permanente fillers skal en kosmetisk medhjælp have viden om at injicere. Denne viden har en kosmetisk sygeplejerske med fra sin basisuddannelse, mens en kosmetiker vil skulle have undervisning i det.

I dag findes bla. et AMU-kursus "Injektion af medicin"⁵, som er målrettet social- og sundhedsassistenter. I målformuleringen står:

”På baggrund af tidligere erhvervet viden om lægemidlers virkning og bivirkning kan deltageren udføre subkutan og intramuskulær injektion af almen somatiske lægemidler og mest anvendte psykofarmaka.

Deltageren kan på baggrund af viden om hud og musklers anatomi og fysiologi begrunde valg af injektionsteknik og informere borgeren om de handlinger, der skal foregå.

På baggrund af viden om lægemidlers subkutane og intramuskulære optagelse, kan deltageren handle hensigtsmæssigt på afvigelser fra normale lokale reaktioner ved injektion, herunder videregive relevante observationer til tværfaglige samarbejdspartnere.

Deltageren kan gennemføre en injektion hygiejnisk og sikkerhedsmæssigt korrekt i henhold til gældende retningslinjer.”

Det lader dermed til, at en optagelse på kurset forudsætter en forhåndsviden om virkning og bivirkninger. Dog har kosmetikere en mere tilbundsående undervisning i hudens opbygning end social- og sundhedsassistenter.

5

<https://www.ug.dk/uddannelser/arbejdsmarkedssuddannelseramu/paedagogiskomraadeogsocialogsundhedso mraadet/omsorg-og-pleje-i-det-kommunale-sundhedsvaesen/injektion-af-medicin>

Krav i forhold til injektion

I Danmark reguleres udøvelsen af injektioner, herunder kosmetisk behandling med ikke-permanente fillers, af Sundhedsloven⁶. Sundhedsloven fastlægger, hvilke sundhedsprofessionelle der har autorisation til at udøve sit fag (og blandt andet injicere), og den kræver, at de har tilstrækkelig uddannelse, træning og erfaring.

Det er i denne rapport dog endnu ikke muligt at være helt konkret om sundhedslovens krav til injektion. Både Sundhedsloven og Bekendtgørelse af lov om autorisation af sundhedspersoner og sundhedsfaglig virksomhed⁷ beskriver forholdene detaljeret, men netop fordi injektion blot er en del af en længere uddannelse hos sundhedsprofessionelle, som efter deres uddannelse kan få en sundhedsautorisation, har jeg ikke fundet konkrete krav til injektion.

I Bekendtgørelsen om kosmetisk behandling står i §11:

”Personer uden den i §10, stk. 3 nævnte sundhedsfaglige autorisation, men med dokumenterede, relevante kvalifikationer kan efter en konkret vurdering af kvalifikationerne få tilladelse af Sundhedsstyrelsen (i dag Styrelsen for Patientsikkerhed, red.) til som medhjælp at udføre de i §10, stk. 3 nævnte behandlinger {...}”

Og de i §10, stk. 3 nævnte behandlinger omfatter:

- 1) Fjernelse af hår, kar samt milde rynkebehandlinger med laser, IPL og andre metoder, der kan ligestilles hermed.
- 2) Behandling med ikke-permanente fillers.
- 3) Peeling af huden med produkter med en pH-værdi på 3 eller derunder.⁸

Det lader således til, at en medarbejder gerne må injicere uden at besidde en sundhedsautorisation, hvis vedkommende har relevante og dokumenterede kvalifikationer hertil. Skal injektion ind som et fag i kosmetikeruddannelsen, skal rammerne for det afklares med Styrelsen for Patientsikkerhed at få defineret de specifikke krav til, at en kosmetiker må give injektioner. De har hidtil ikke svaret konkret på dette spørgsmål.

Sundhedsfaglig autorisationsordning

Uddannelsesudvalget kan overveje, om man bør arbejde for at opnå en sundhedsfaglig autorisation til kosmetikerne som faggruppe. Ifølge lovgivningen må en læge benytte sig af en kosmetisk medhjælp, der enten er uddannet læge, sygeplejerske eller tandlæge, en anden faggruppe som har en uddannelse med en sundhedsfaglig autorisationsordning, eller en faggruppe uden en sundhedsfaglig autorisationsordning. Alle tre grupper skal dog have de rette behandlingskurser for at kunne arbejde som kosmetisk medhjælp. Selvom

⁶ Retsinformation: www.retsinformation.dk/eli/lta/2022/210

⁷ Retsinformation: www.retsinformation.dk/eli/lta/2019/731

⁸ Bekendtgørelse om kosmetisk behandling §10 og §11: www.retsinformation.dk/eli/lta/2014/834

det ifølge loven er muligt at have en anden uddannelsesmæssig baggrund end læge, sygeplejerske eller tandlæge, skriver Styrelsen for Patientsikkerhed, at *"i nogle få tilfælde kan en medhjælper, som ikke er læge, tandlæge eller sygeplejerske blive registreret til at udføre bestemte behandlinger."*⁹

Man kan derfor overveje, hvor stor sandsynligheden er for, at en ikke-sundhedsautoriseret kosmetisk medhjælper kan blive registreret i forhold til en sundhedsautoriseret kosmetisk medhjælper. I sidste del af rapporten bliver den sundhedsmæssige autorisation og Styrelsen for Patientsikkerheds holdning til den nærmere beskrevet.

En sundhedsfaglig autorisation skal varetage hensynet til patientsikkerhed, som også er relevant indenfor kosmetikerbranchen. I en e-mail argumenterer Indenrigs- og Sundhedsministeriet til nærværende konsulent for, at

"en autorisationsordning alene skal indføres på baggrund af et reelt patientsikkerhedsmæssigt behov på områder, hvor der er udfordringer med patientsikkerheden, og hvor en autorisationsordning forventeligt vil højne patientsikkerheden."

Patientsikkerheden var årsag til, at kosmetikerne i sin tid blandt andet fik frataget muligheden for at arbejde med produkter med en pH-værdi på 3 eller derunder.

Da målet med en fremtidig kosmetikeruddannelse er at opnå mulighed for at behandle med disse syreprodukter, at behandle med ikke-permanente fillers og at behandle med laser, er spørgsmålet om patientsikkerhed absolut relevant at forholde sig til i en ny uddannelse. Patientsikkerhed kan derfor være et argument for, at der bør indføres en sundhedsfaglig autorisationsordning til kosmetikerne.

Et andet argument der taler for, at uddannelsen som kosmetisk medhjælp bliver omfattet en sundhedsfaglig autorisationsordning (på trin 2 på EUD eller på efteruddannelsen på AU) kan være, at man vurderer, at kravet om antallet af superviserede behandlinger til en medhjælp MED sundhedsfaglig autorisation er færre end til én uden sundhedsfaglig autorisation. Ifølge skemaet om krav til en kosmetisk medhjælp skal en ikke-sundhedsautoriseret kosmetisk medhjælp have f.eks. 200 superviserede patientbehandlinger i ikke-permanente fillers, mens det ikke er defineret for en medhjælp med en sundhedsautorisation. Det kan derfor være relevant at stille Styrelsen for Patientsikkerhed spørgsmål om deres krav i forbindelse antallet af superviserede patientbehandlinger for en medhjælp med sundhedsautorisation.

⁹ Hvem må udføre kosmetisk behandling?: <https://stps.dk/aktuelle-indsatser/fillers-uden-filter>

En overvejelse imod en sundhedsfaglig autorisationsordning er, at en sådan vil begrænse den fri og lige adgang til erhvervsudøvelse, og dette argument bør derfor også være en del af Uddannelsesudvalgets diskussion. Her skal blot kommenteres, at den fri og lige adgang til erhvervsudøvelsen som kosmetisk medhjælp allerede i dag lader til at være begrænset, da Styrelsen for Patientsikkerhed selv nævner, at "nogle få" udover læger/sygeplejersker/tandlæger får mulighed for at arbejde som kosmetisk medhjælp.¹⁰

Kriterier til overvejelse i forbindelse med en sundhedsfaglig autorisation

Indenrigs- og Sundhedsministeriet giver udtryk for, at der ved en overvejelse om autorisation skal lægges vægt på følgende kriterier:

- 1) Har gruppen en offentligt reguleret uddannelse til at arbejde inden for sundhedsvæsenet?
- 2) Indebærer virksomheden selvstændighed og patientkontakt?
- 3) Kan personerne under udøvelse af deres virksomhed udgøre en væsentlig fare for patienterne?
- 4) Findes der behov for at tilkendegive over for befolkningen, patienterne, sundhedsvæsenet m.fl., at denne gruppe sundhedspersoner opfylder de uddannelsesmæssige betingelser for at benytte en bestemt titel?

I analysen om 'Kosmetikerelevers læretid og indhold i uddannelsen'¹¹ gav flere respondenter udtryk for, at befolkningen opfattede kosmetikernes behandlinger som noget, alle kunne varetage, og medarbejderne som nogle, der var uuddannede og blot var i klinikken midlertidigt. Derfor argumenterede nogle mestre for, at det ikke var muligt at kræve højere betalinger for behandlingerne, derfor var det ikke muligt at aflønne medarbejderne bedre end i dag, og derfor var det ikke muligt at leve op til kravene i den daværende overenskomst.

I denne sammenhæng kan man overveje om en sundhedsfaglig autorisationsordning også vil hæve kosmetikernes anseelse i befolkningen og dermed også kunne hæve niveauet for branchens økonomi. En sundhedsfaglig autorisation vil kun skulle gives på et trin 2 på EUD eller på AU-efteruddannelsen, men man kan overveje, om en sundhedsautorisation på trin 2 vil give en trickle-down effekt på den ordinære kosmetikeruddannelse. Altså smitte af i befolkningens forståelse af hele faget i positiv forstand.

¹⁰ Hvem må udføre kosmetisk behandling?: <https://stps.dk/aktuelle-indsatser/fillers-uden-filter>

¹¹ <https://sus-udd.dk/bibliotek/analyser/analyser-kosmetiker/>

Fagligt indhold i kosmetisk sygeplejerske-uddannelsen

I det følgende beskrives, hvilke fag uddannelsen 'kosmetisk sygeplejerske' indeholder på eksisterende uddannelser.

Fag i kosmetisk sygeplejerske-uddannelser

Da Styrelsen for Patientsikkerhed ikke konkretiserer, hvilke emner de kræver undervisning i for at kunne godkende en kosmetisk medhjælp, beskrives her, hvilke fag tre forskellige kosmetisk sygeplejerske-uddannelser udbyder undervisning i. Det kan give en idé om muligt kursusindhold på en fremtidig kosmetisk medhjælp-uddannelse.

Undervisere i kosmetisk sygeplejerske-uddannelsen som Else Marie Lissau, Almaakademi og Cerix Aesthetic Institute beskriver hver især deres uddannelse på deres websites. Nedenstående er en samlet oversigt over emnerne, som de tre uddannelsessteder udbyder:

Anatomi, hud og injektionsteknikker

- Gennemgang af ansigtets anatomiske strukturer såsom hud, knogler, muskler, kar, nerver, arterier, vener og fedtdepoter.
- Hudanalyse og Full Face Assessment (undersøgelse af kundens hud og anatomi for at kunne afgøre, hvilken behandling der er bedst for kunden)
- Forståelse af aldringens indvirkning på ansigtets anatomi
- Undervisning i forskellige injektionsteknikker, herunder lineær, vifteformet, gitter, punktformigt
- Undervisning i skinboosterteknikker med skarpe og stumpede kanyler
- Injektionsteknikker på dukkehoved

Behandling

- Indikationsstillelse til behandling
- Identifikation og behandling af forskellige linjer, flader og furer, herunder området mellem brynene, omkring øjnene, på kinderne, linjer på hagen, sur mund, nasolabialfurer og læber
- Behandlingsprotokol
- Behandlingsteknik
- Hands-on træning i udfyldning af hule kinder

Produkter og sikkerhed

- Produktgennemgang
- Undervisning i forskellige typer fillers, deres karakteristika, partikelstørrelse, cohesion, x-strain, og valg af produkt til hudinteraktion

- Kendskab til microneedling
- Kendskab til laser, Ultherapy, peeling, permanent hårreduktion med IPL
- Gennemgang af evidensbaseret praksis og sikkerhedsforanstaltninger ved injektionsbehandling
- Hygiejneprincipper og forebyggelse af bivirkninger, herunder umiddelbare, tidlige og senreaktioner
- Komplikationer og kontraindikationer
- Evidens og sikkerhed

Praksis og kundeførelse

- Førelse af kundens ønsker
- Menneskelig udvikling og kropssprog
- Kommunikation, salg og psykologiske teknikker
- Kundeinformation om behandlinger
- Kunde versus patient
- Markedsføring
- Hands on med ikke-permanente fillers på modeller
- Hands on med microneedling på model

Juridiske og etiske overvejelser

- Gennemgang af kosmetisk lovgivning og krav til konsultation, patientinformation og journalskrivning
- Diskussion af etik og kundens ønsker samt lovgivningsmæssige krav til dokumentation og patientjournaler

Eksamen og certificering

- Afsluttende eksamen og udstedelse af certifikat
- Opfølgning og mulighed for yderligere mentorordninger eller avanceret træning efter behov¹²

Fagene på en offentlig overbygningsuddannelse som kosmetisk medhjælp skal dog udfyldes med konkret, fagligt indhold, og det vil derfor være nødvendigt at skabe et samarbejde med en eller flere kosmetiske sygeplejersker for at sikre det rette undervisningsindhold.

¹² Else Marie Lissau: elsemarielissau.dk/kurser-og-uddannelse/online-filler-kursus/
 Almaakademi: www.almaakademi.dk/kursusplan
 Cerix Aesthetic Institute: www.cerix-institute.dk/uddannelsen

Opbygning af andre uddannelser

I dette kapitel undersøges rammer og indhold i andre eksisterende uddannelser, som kan være relevant for udviklingen af kosmetikeruddannelsen. Der fokuseres på social- og sundhedshjælper og -assistent, fodterapeut og helt kort på værktøjsmager.

SOSU-hjælper og SOSU-assistent

SOSU-uddannelserne beskrives, da projektgruppen i sin tid ville undersøge, om der var en læring i at se sammenhængen mellem SOSU-hjælper- og -assistent-uddannelserne i forhold til en kommende kosmetisk medhjælp-uddannelse. Med SOSU-uddannelserne oprettede man to uddannelser på det samme område med to forskellige niveauer og med ret til at udføre forskellige opgaver. Det minder om tankerne bag kosmetikeruddannelsens fremtid, og det kan være en inspiration til dette projekt at se, hvordan disse uddannelser har udviklet sig.

SOSU-uddannelserne opstod, da man nedlagde sygehjælperuddannelsen.

Sygehjælperuddannelsen varede ét år, og der opstod et behov for en bredere og mere fleksibel uddannelse, der skulle kunne anvendes i både sygehusvæsenet og i socialektoren. Den 1. januar 1991 trådte loven om SOSU-uddannelserne i kraft.¹³

SOSU-hjælper

SOSU-hjælperen varetager en række forskellige opgaver inden for pleje og praktisk hjælp til syge ældre og til mennesker med fysisk og psykisk funktionsnedsættelse. De arbejder hovedsageligt i hjemmeplejen og på plejecentre.

Uddannelsen er en erhvervsuddannelse, og hovedforløbet varer 1 år og 2 måneder. Der veksles mellem skoleophold og ophold på lærepladsen efter de enkelte uddannelsessteders tilrettelæggelse. Al praktisk oplæring foregår på en arbejdsplads, og det er ikke muligt at komme i oplæring på skolen.

Uddannelsen er placeret på læringsniveau 3.¹⁴

SOSU-assistent

En SOSU-assistent har et større ansvar end en SOSU-hjælper og udfører omsorg og sygepleje bl.a. i form af vejledning og motivation, medicindosering, blodsukkermåling og lignende. De arbejder især i ældreplejen, i psykiatrien og på sygehuse.

¹³ VIVE, rapport om SOSU i kommunerne, s. 145: www.vive.dk/media/pure/yzenrpzk/5251831

¹⁴ Uddannelsesguiden: www.ug.dk/uddannelser/erhvervsuddannelser/omsorgsundhedogpaedagogik/social-og-sundhedshjaelper

Sosu H: sosuh.dk/uddannelser/social-og-sundhedshjaelper/

Uddannelsen er en erhvervsuddannelse, og det mest almindelige hovedforløb tager 2 år, 9 måneder og 3 uger. Også på denne uddannelse veksles der mellem teoretisk undervisning på skolen og praktisk, klinisk oplæring på en arbejdsplads. Det er ikke muligt at komme i skoleoplæring som sosu-assistent.

Uddannelsen er placeret på læringsniveau 4.¹⁵

Den 1. oktober 2008 trådte loven om, at social- og sundhedsassistenter skal have en autorisation for at kunne udøve sit arbejde, i kraft.¹⁶ Når eleven har bestået sin uddannelse som SOSU-assistent, skal eleven søge om autorisation hos Styrelsen for Patientsikkerhed for at kunne kalde sig social- og sundhedsassistent. Styrelsen får besked, når eleven har bestået sin eksamen, men det er elevens eget ansvar at søge autorisation.

Styrelsen for Patientsikkerhed har gjort det enkelt for de færdiguddannede at søge om autorisation. Felterne på nedenstående billede fungerer som link, som eleven blot skal klikke på. Ansøgningsprocessen hos Styrelsen for Patientsikkerhed giver relevante informationer undervejs og ender ud i et skema, som eleven skal udfylde.¹⁷

Søg autorisation

Om SOSU-uddannelserne og mulighed for efteruddannelse

Oprindeligt var SOSU-uddannelserne opbygget trinvist. SOSU-hjælper var grunduddannelsen, og SOSU-assistenten var overbygningsuddannelsen¹⁸

¹⁵ Uddannelsesguiden: www.ug.dk/uddannelser/erhvervsuddannelser/omsorgsundhedogpaedagogik/social-og-sundhedsassistent

Sosu H: sosuh.dk/uddannelser/social-og-sundhedsassistent/

¹⁶ Retsinformation www.retsinformation.dk/eli/ft/200722L00140

¹⁷ Styrelsen for Patientsikkerhed: stps.dk/sundhedsfaglig/autorisation/soeg-autorisation

¹⁸ Retsinformation: www.retsinformation.dk/eli/lta/1990/799

I dag er begge uddannelser hver især en selvstændig erhvervsuddannelse¹⁹. En SOSU-hjælper kan læse videre til SOSU-assistent, men en elev kan også starte direkte på SOSU-assistent-uddannelsen.

Uddannelserne har hver sit eget pensum, sine egne praktikforløb og fokuserer forskelligt på diverse aspekter af social- og sundhedsarbejdet, men de er også relaterede og kan overlappe hinanden på visse områder.

Da SOSU-uddannelserne er erhvervsuddannelser, indeholder de både teoretisk undervisning, praktisk og klinisk træning på en læreplads, mulighed for valgfag og afsluttende eksamen. Uddannelserne stiller også krav om f.eks. kursus i førstehjælp og brandbekæmpelse, og eleverne erhverver certifikater på disse områder.²⁰

SOSU-medarbejderne har flere muligheder for efteruddannelse. De kan tage specialiserede kurser, som f.eks. indenfor demens, palliativ behandling, ernæring osv., og de kan læse videre på en videregående uddannelse.

SOSU-hjælperne kan dog kun vælge at læse videre på få enkelte uddannelser, fordi deres erhvervsuddannelse er under tre år. Ud over at læse til SOSU-assistent, kan de tage en videregående uddannelse i forsvaret, fængselsvæsenet eller politiet.²¹

SOSU-assistenten har flere valgmuligheder og kan, udover de samme videregående uddannelser som en SOSU-hjælper, vælge en videregående uddannelse som f.eks. sygeplejerske, pædagog, fysioterapeut, socialrådgiver, farmakonom og andre.²²

Uddannelsen Fodterapeut

Fodterapeutuddannelsen er en sundhedsfaglig uddannelse, som fører til en autorisation, og som giver arbejde i sundhedsvæsenet. Den er relevant at medinddrage i denne analyse, da den er kortvarig (kortere end kosmetiker-uddannelsen), og det kræver en sundhedsmæssig autorisation, før en færdiguddannet kan arbejde som fodterapeut.

Med denne sammenligning mellem fodterapeut og en kommende kosmetikeruddannelse, kan man overveje, om det vil være givtigt for kosmetikeruddannelsen at kræve en autorisation for at kunne virke. Også om opbygningen af kosmetisk medhjælp-uddannelsen kan have en anden form end den har i dag.

¹⁹ Sosu.nu: sosu.nu/artikler/200246/

²⁰ Sosu H: sosuh.dk/elever/din-uddannelse/

²¹ UG Adgangskortet: www.ug.dk/adgangskortet/eud/2007/910862

²² UG Adgangskortet: www.ug.dk/adgangskortet/eud/2008/910863

Fodterapeutuddannelsen er en erhvervsuddannelse og varer 1 år og 6 måneder. Den består af tre moduler på et halvt år, som har hvert sit overordnede tema. En tredjedel af undervisningen er teori, og to tredjedele er praktisk, klinisk undervisning på især skolens klinik, værksted og reception. Ind i mellem er undervisningen henlagt til et hospital eller til en anden relevant institution. Uddannelsen kan tages på to offentlige uddannelsesinstitutioner i Danmark.

På fodterapeutuddannelsen afholdes der prøver efter afslutningen af hvert modul. Efter modul 1 og 2 er prøverne skriftlige, og efter modul 3 afholdes en mundtlig prøve baseret på en skriftlig projektopgave.

Når eleven har bestået sin uddannelse som fodterapeut, skal eleven på samme vis som SOSU-assistenten søge om autorisation hos Styrelsen for Patientsikkerhed for at kunne kalde sig fodterapeut.

Uddannelsen er placeret på læringsniveau 3.²³

Uddannelsen Værktøjsmager

I kontrakten står, at det skal undersøges, hvordan Værktøjsmageruddannelsen har opnået mulighed for at undervise i matematik på niveau med andet år på DTU. Læringsniveauet på DTU er klassificeret til at være på niveau 6, og det ville dermed være et højere niveau, end EUD reelt giver mulighed for.

Uddannelseslederen på Next Industri afviser da også, at uddannelsen underviser i matematik på læringsniveau 6, og at de dermed ikke er på niveau med matematik på DTU. Værktøjsmageruddannelsen er på læringsniveau 4, og overbygningen til værktøjstekniker er på læringsniveau 5.²⁴

Sundhedscertificeringer

Den tidlige projektgruppe talte i sin tid om muligheden for at tildele eleverne certificeringer, når de var færdiguddannede inden for bestemte behandlingsteknikker. Både før svendebrevet og efter, hvis uddannelsen vælger at udbyde fag som efteruddannelse. Ønsket var at kunne uddele certificeringer fra en anerkendt institution, således at det ikke blot var den enkelte skole, der printede et dokument ud.

²³ Fodterapeutskolen: www.rts.dk/eud-erhvervsuddannelser/erhvervsuddannelser-eud/166-fodterapeut
Uddannelsesguiden: www.ug.dk/uddannelser/andreerhvervsrettedeuddannelser/andreuddannelserforunge/fodterapeut
Danske Fodterapeuter: <https://fodterapeut.dk/fag-faglighed/uddannelse-autorisation/fodterapeutuddannelsen/>

²⁴ Mail fra Uddannelsesleder fra Next Industri

En sundhedsfaglig autorisation er den ypperste 'certificering' på området. Der var dog i projektets opstart tale om at certificere eleven i at udføre konkrete, enkelt-behandlinger for at øge patientsikkerheden.

En kosmetikermester fra analysen 'Kosmetikerelevers læretid og indhold i uddannelsen' mente, at en certificering inden for de enkelte behandlinger vil minimere antallet af behandlere, der med et kort kursus behandler kunder, og som risikerer at lave skader på kunden på grund af manglende viden.²⁵ Ifølge samme respondent findes der i udlandet, bl.a. Sverige, mulighed for at blive certificeret inden for de enkelte behandlinger.

I dag er det muligt i Danmark at blive certificeret i for eksempel førstehjælp og i brandbekæmpelse fra virksomheder, der er akkrediterede til at certificere, ligesom det er muligt at få en ISO-certificering, der er standardiserede ledelsessystemer inden for bl.a. miljø, arbejdsmiljø og kvalitet. Det er dog ikke lykkedes at finde den type af vægtige certificeringer inden for området af denne analyse, og de vil derfor skulle udarbejdes fra bunden.

Efter et afholdt møde med Styrelsen for Patientsikkerhed er der en uddybning af spørgsmålet om certificeringer senere i denne rapport.

Spørgsmål til Styrelsen for Patientsikkerhed

Undervejs i analysen opstod en længere række spørgsmål, som kun Styrelsen for Patientsikkerhed kunne besvare.

Der blev derfor aftalt et møde mellem Styrelsen for Patientsikkerhed, et medlem af Uddannelsesudvalget for Frisører & Kosmetikere, en konsulent fra SUS og nærværende eksterne konsulent for at få afklaret disse spørgsmål i forbindelse med en eventuel oprettelse af en kosmetisk medhjælp-uddannelse.

Medlemmet fra Uddannelsesudvalget har specialviden med sin baggrund som kosmetiker, konsulenten fra SUS har specialviden om EUD-uddannelser, og den eksterne konsulent har overblikket over analysens indhold. Det var derfor relevant, at alle tre deltog i mødet.

Listen af spørgsmål, som vi ønskede at stille Styrelsen for Patientsikkerhed, og som blev sendt til dem før mødet, ligger sidst i denne rapport under kapitlet Bilag.

²⁵ Rapport Kosmetikerelevers læretid og indhold i uddannelsen, s. 25: <https://sus-udd.dk/bibliotek/analyser/analyser-kosmetiker/>

Møde hos Styrelsen for Patientsikkerhed

Analysen affødte en række konkrete spørgsmål og diskussionsemner, som kun Styrelsen for Patientsikkerhed (STPS) kunne hjælpe med at afklare. Der blev derfor afholdt et møde med STPS. Mødet gav en vigtig forståelse for, hvilke kriterier STPS arbejder ud fra, og hvilket omfang en udvikling af overbygningssuddannelsen som kosmetisk medhjælp har.

Autorisation

For STPS er en sundhedsmæssig autorisation grundlæggende væsentlig, fordi autoriserede sundhedspersoner lever op til veldefinerede uddannelses-/kompetencekrav og er underlagt tilsyn. En del af forpligtelsen som sundhedsperson er at udføre arbejdet med "omhu og samvittighedsfuldhed", herunder løbende opdatere sig fagligt og sige fra, hvis de ikke har den fornødne kompetence til at forestå en behandling.

Kosmetiske behandlinger hos STPS

Det kosmetiske område ligger bl.a. hos STPS, fordi patientsikkerheden er et væsentligt kriterium på dette område. I sundhedsvæsenet skal fordelene ved en behandling helt generelt overstige de bivirkninger/risici, der findes ved behandlingen, og kosmetisk behandling er særlig, fordi der ikke er en klinisk indikation.

Behandlinger tildelt kosmetikere eller kosmetiske sygeplejersker

Når STPS bliver opmærksom på nye behandlinger, diskuteres risikoen ved behandlingen. I Danmark er det ifølge loven lægeforbeholdt at gennembryde huden, og man vurderer derfor, om specifikke behandlinger er et gennembrud af huden, samtidig med at risikoen ved behandlingen vurderes.

Skal der gives tilladelse til, at andre uden autorisation kan arbejde som kosmetisk medhjælp, skal der laves en særordning, og den skal være velbegrundet, ligesom opgaveløsningen skal defineres på en bestemt måde. Der skal som udgangspunkt være en velkonsolideret, faglig uddannelse bag disse andre faggrupper, der ønsker at arbejde som kosmetisk medhjælp. Det handler om at styrke patientsikkerheden.

Andre relevante informationer fra mødet

Der bliver for tiden set på brugen af medhjælp til kosmetisk behandling. SUS vil blive informeret senere.

På følgende link beskriver STPS' argumenter og beslutninger omkring konkrete kosmetiske behandlinger i forhold til, hvordan konkrete behandlinger vurderes ud fra gældende ret. Det kan ses her: <https://stps.dk/sundhedsfaglig/ansvar-og-retningslinjer/sundhedsfaglig-vejledning/kosmetisk-behandling>

Krav til en overbygningsuddannelse som kosmetisk medhjælp

Politisk forarbejde

Ønsker man at udvikle en overbygningsuddannelse som kosmetisk medhjælp, kræver det et politisk mandat, og udvalget skal derfor fremlægge deres ønske til politikerne. Politikerne skal finde det så relevant, at de ønsker at finde midler til at skabe en sådan uddannelse.

Et relevant argument for en overbygningsuddannelse som kosmetisk medhjælp er, at det kan være med til at sikre en bedre branche, hvis en offentlig uddannelse står bag. Et andet er, at samfundets ressourcer fordeles bedre, da der er mangel på sundhedspersoner.

Autorisation

Eftersom en sundhedsmæssig autorisation har en særlig vægt i sundhedssystemet, kan udvalget overveje, om det er relevant at søge om, at en overbygningsuddannelse som kosmetisk medhjælp bliver en uddannelse med autorisationskrav. Ønsker udvalget at gå den vej, kræver det også kontakt til politikere for at undersøge muligheden herfor. En ny autorisationsordning kræver lovændring.

Krav til uddannelsen

Uddannelsens indhold vil skulle fastlægges på baggrund af det politiske mandat. Afgørende er, at de opnåede kompetencer svarer til risikoprofilen ved behandlingerne. Typiske elementer kunne være:

- Kende kravene til patientsikkerhed og leve op til dem
- Journalføring
- Vide, hvornår de IKKE skal give en behandling, men sende kunden videre i systemet
- Kunne se, når der er sket en fejl og håndtere fejlen
- Forsvarlig klinisk pleje, der er mødet med kunden, pleje af kunden, monitorering og opfølgning af behandling
- Konkrete kosmetiske behandlinger

Når der foreligger politisk mandat, vil STPS kunne gå ind i en konkret dialog om en eventuel uddannelses indhold.

Konklusion

Mødet med STPS viser, at det er nødvendigt med et politisk mandat til at udvikle en overbygningsuddannelse som kosmetisk medhjælp. Det kræver dermed en del forarbejde at undersøge politikernes holdning til en sådan uddannelse.

En velreguleret, offentlig uddannelse vil give myndighederne mulighed for lettere kontrol med uddannelsen og de uddannede, hvilket skaber større sikkerhed for patienten. Især hvis uddannelsen efterfølgende kræver en sundhedsmæssig autorisation for at kunne udøve erhvervet.

Dog vurderer medlemmet fra Uddannelsesudvalget for Frisører og Kosmetikere og konsulenten fra SUS, at det forestående arbejde for at skabe en sådan uddannelse er så stort, at det ikke er muligt i de eksisterende rammer. Det kræver et langt større mandskab, end Uddannelsesudvalget råder over, og langt flere økonomiske midler til det politiske lobbyarbejde og udviklingen af uddannelsen, end det er muligt at fremskaffe hos SUS.

Derfor er konklusionen, at det ikke er muligt at løfte opgaven i dette Uddannelsesudvalgs regi.

Certificeringer

I analysen 'Kosmetikerelevers læretid og indhold i uddannelsen' fra juni 2023 talte enkelte respondenter om muligheden for at blive certificeret i konkrete behandlinger. En respondent nævnte, at den mulighed findes i Sverige, og hvis man på lignende vis i Danmark udvikler officielle certificeringer, øges patientsikkerheden i branchen. Det bliver nemmere for kunderne at vælge behandlere, de kan have tillid til, da en certificering viser, at den enkelte medarbejder eller klinik lever op til en vis standard og blåstempler den bagvedliggende uddannelse på området.

Også på dette område er det nødvendigt at lave politisk forarbejde, da det koster penge at udvikle certificeringer, og det er nødvendigt at finde politikere, som anser certificeringer som en god idé. Der er formentlig en vis politisk velvilje til at sikre området blandt politikerne, fordi det kosmetiske område diskuteres i offentligheden, og det er sandsynligt at finde politikere, som ønsker at støtte op om udviklingen af certificeringer.

Fordele ved certificeringer

Certificeringer vil skabe en bedre branche, fordi det øger patientsikkerheden. De vil skabe større tillid til behandleren. Krav om certificeringer luger ud i branchens brodne kar, og med certificeringer vil det også være muligt at hæve priserne for behandlingerne.

I analysen 'Kosmetikerelevers læretid og indhold i uddannelsen' fremgik det, at prisniveauet i branchen er forholdsvis lavt, og at det kan være svært at tage højere priser, fordi "kunderne ikke kender og anerkender uddannelsen, og de vil derfor ikke betale meget for behandlingerne." Det betyder, at medarbejdernes lønninger er forholdsvis lave. Certificeringer vil give mulighed for at øge behandlingspriserne, og det vil dermed skabe mulighed for at give medarbejderne en højere løn.

Der er således væsentlige fordele for branchen, hvis der udvikles certificeringer til behandlinger eller til grupperinger af behandlinger.

Arbejdsproces i forbindelse med at udvikle certificeringer

Hvis det lykkes at opnå politikernes tilkendegivelse om støtte til certificeringer, kræver udviklingen af certificeringer forskellige tiltag.

Jeg har tilladt mig at spørge ChatGPT, hvad der kræves for at udvikle certificeringer, og det skal naturligvis undersøges nøjere, hvis det er den vej, udvalget ønsker at gå. Nedenfor står ChatGPT's svar uden omskrivninger, da svaret giver et godt overblik over, hvad det kræver at udvikle certificeringer.

”Udviklingen af certificeringer involverer en omfattende og systematisk proces, der sikrer, at certificeringen er relevant, pålidelig og anerkendt. Her er nogle af de typiske trin i forarbejdet til at udvikle forskellige certificeringer.

1. Behovsanalyse

- a. **Markedsefterspørgsel:** Analyse af markedet for at identificere behovet for certificeringen. Det indebærer interviews, spørgeundersøgelser og fokusgrupper med potentielle kandidater og arbejdsgivere.
- b. **Brancheundersøgelse:** Vurdering af branchekrav og standarder for at sikre, at certificeringen adresserer reelle behov og krav.
- c. **Målgruppe:** Definer hvem certificeringen er beregnet til – fx begyndere, mellemledere, eksperter.

2. Interessentinddragelse

- a. **Ekspertpanel:** Sammensætning af et panel af brancheeksperter, akademikere og andre interessenter for at rådgive om certificeringen indhold og struktur.
- b. **Feedback:** Indhentning af feedback fra interessenter i forskellige faser af udviklingsprocessen.

3. Kompetencebeskrivelse

- a. **Kompetenceområder:** Definition af de specifikke kompetenceområder og færdigheder, som certificeringen skal dække.
- b. **Læringsmål:** Udarbejdelse af klare læringsmål og eksamensmål for hver kompetence. Hvad skal certificeringen opnå? Skal den bevise grundlæggende færdigheder, avanceret ekspertise eller andet?

4. Udvikling af eksamensindhold

- a. **Eksamensspørgsmål:** Udarbejdelse af eksamensspørgsmål, opgaver eller praktiske prøver, der tester de definerede kompetenceområder.
- b. **Validering:** Test og validering af eksamensspørgsmålene for at sikre, at de er retfærdige, pålidelige og gyldige.

5. Pilotforsøg

- a. **Testkørsel:** Gennemførelse af pilotforsøg med en mindre gruppe deltagere for at teste eksamenens effektivitet og relevans.
- b. **Revision:** Justering af eksamensindhold og format baseret på resultater og feedback fra pilotforsøget.

6. Akkreditering og godkendelse

- a. **Standarder:** Sikring af, at certificeringen opfylder nationale og/eller internationale standarder og retningslinjer.
- b. **Akkreditering:** Opnåelse af akkreditering fra relevante certificeringsorganer eller myndigheder.

7. Lanceringsstrategi

- a. **Markedsføring:** Udvikling af en markedsførings- og kommunikationsplan for at promovere certificeringen.

8. Supportsystemer: Etablering af supportsystemer til kandidater, såsom studiematerialer, kurser og vejledning.

9. Kontinuerlig evaluering og forbedring

- a. **Feedback og overvågning:** Løbende indsamling af feedback fra certificerede individer og arbejdsgivere for at evaluere certificeringens effektivitet.
- b. **Opdateringer:** Regelmæssig opdatering af eksamensindhold og format for at afspejle nye tendenser og ændringer i branchen.

Disse trin sikrer, at certificeringen bliver en værdifuld og anerkendt kvalifikation, der opfylder både branche- og kandidaters behov.”

Nogle af elementerne er undersøgt med den tidligere analyse, alle trin behøver givetvis ikke at blive fulgt til punkt og prikke, og måske stiller myndighederne nogle andre eller flere krav, men svaret giver en fornemmelse af arbejdsprocessen.

Konklusion

Der er dermed en del arbejde i at udvikle certificeringer til forskellige behandlinger. Både politisk og praktisk. Uddannelsesudvalget må afveje fordelene for branchen ved certificeringer op imod de arbejdsopgaver, der ligger i at udvikle dem.

Her er det relevant at understrege, at flere kosmetikermestre i analysen 'Kosmetikerelevers læretid og indhold i uddannelsen' mente, at branchen vil være lukket om 15 år, fordi flere og flere behandlinger lægges over til kosmetiske sygeplejersker. Vi ved nu, at det skyldes Styrelsen for Patientsikkerheds fokus på medarbejdergrupper med en sundhedsautorisation for at sikre patientsikkerheden.

Dette fokus på patientsikkerhed er derfor værd at holde sig for øje i overvejelserne omkring faget og udviklingen af uddannelsen. Hvis faget skal overleve og kunne tilbyde andre behandlinger end negle, bryn og vipper er det vigtigt at undersøge, hvordan faget sikrer patientsikkerheden ved de behandlinger, der går tæt huden. For netop dette er afgørende for STPS i deres vurdering af konkrete behandlinger, og hvis de vurderer, at der er en øget risiko for patienten/kunden, bliver behandlingen frataget kosmetikerne.

Det er derfor relevant at overveje, hvad der gør STPS tilstrækkeligt trygge til at lade behandlinger tæt på huden forblive hos kosmetikerne:

- Er det en autorisation, eller er det certificeringer af behandlinger?
- Skal eleverne undervises i avanceret førstehjælp med genoplivning? Det er relevant, hvis en kunde får et anafylaktisk chok som en allergisk reaktion på en behandling.
- Skal alle klinikker have en hjertestarter, hvis de laver behandlinger med en vis risiko?
- Skal der undervises i nogle af de ting, som STPS understregede på mødet, for eksempel:
 - kunne føre journal
 - kunne diagnosticere
 - vide, hvornår de IKKE skal give en behandling, men sende kunden videre i systemet
 - kende kravene til patientsikkerhed og leve op til dem
 - kunne se, når der er sket en fejl og håndtere fejlen
 - trænes i forsvarlig klinisk pleje, der er mødet med kunden, pleje af kunden, monitorering og opfølgning af behandling

Det vil være relevant at indgå i en dialog med STPS for at sikre, at den eksisterende uddannelse lever op til deres forventninger i forbindelse med behandlinger med en vis risiko, hvis disse behandlinger fortsat skal ligge hos eller vende tilbage til kosmetikerne.

Uanset om Uddannelsesudvalget vælger at udvikle certificeringer eller ej, er det relevant at overveje at tale med politikere om de behandlinger, der allerede er blevet frataget faggruppen. For eksempel elektrokosmetik og produkter med en pH-værdi under 3.

Det fremtidige fokus på den kosmetiske uddannelse

Udvalgsmedlemmet og konsulenten fra SUS har konkluderet, at det ikke er muligt at løfte opgaven med at udvikle en overbygningsuddannelse til kosmetisk medhjælp på grund af manglende mandskab og økonomi.

Det er dog stadig relevant at udvikle kosmetikeruddannelsen, eftersom analysen 'Kosmetikerelevernes læretid og indholdet i uddannelsen' viste et behov herfor.

På erhvervsuddannelserne ligger læringsniveauet mellem 3 og 5, og kosmetikeruddannelsen ligger på niveau 4. For at styrke uddannelsen kan fagene blive hævet til et læringsniveau 5. Et højere læringsniveau vil styrke elevernes teoretiske viden.

Et af resultaterne fra den ovennævnte analyse var, at et flertal ønskede at forlænge uddannelsen med et halvt år, og en forlængelse med et halvt år i praktiktiden vil give mulighed for større fordybelse i behandlingsmetoderne.

Disse tiltag vil styrke teori og praksis, som vil give dygtigere medarbejdere i branchen.

Arbejdet med at udvikle den eksisterende uddannelse kan tage udgangspunkt i analysen 'Kosmetikerelevernes læretid og indholdet i uddannelsen' i forhold til at prioritere, hvilke områder der skal udvikles. Analysen beskriver på hvilke områder, kosmetikermestrene ønsker en ændring.

Det vil også styrke uddannelsen, hvis der bliver undervist i fag, som har fokus på patientsikkerhed. Det kan samtidig være en mulighed for at betrygge STPS i forhold til at bevare behandlinger, der har særlig påvirkning af huden. I den sammenhæng kan udvalget også overveje, om udviklingen af certificeringer er vejen at gå.

Anbefalinger

- Det anbefales på nuværende tidspunkt at undlade at gå videre med udviklingen af en overbygningsuddannelse til kosmetisk medhjælp på grund af manglende mandskab og midler. Skulle der på et tidspunkt være et tilstrækkeligt overskud til at løse opgaven, opfatter den eksterne konsulent, at myndighederne er positivt indstillede overfor at undersøge de konkrete muligheder hos politikerne for deres støtte til en sådan overbygningsuddannelse.
- Det anbefales at højne det faglige niveau på den eksisterende kosmetikeruddannelse til læringsniveau 5, så kvalifikationerne på uddannelsen øges.
- Det anbefales at udvide den eksisterende uddannelse med et halvt år i praktiktiden, således at elevernes praksis-kompetencer styrkes.
- Det anbefales at gå i dialog med Styrelsen for Patientsikkerhed om, hvad de mener, den eksisterende uddannelse skal indeholde for at øge sandsynligheden for at bevare diverse behandlinger i kosmetikerbranchen. Det kunne eventuelt være at undervise i elementer, der har særligt fokus på patientsikkerheden. Ved behandlinger, der går tæt på huden, øges risikoen for uheld og fejl, og det vil styrke faget, hvis eleverne bliver undervist særligt i at undgå fejl og i at håndtere uheld. Det kunne eventuelt også øge sandsynligheden for at bevare forskellige behandlinger i branchen.
- Det anbefales at overveje at udvikle certificeringer i specifikke behandlinger i samarbejde med myndighederne. Sådanne certificeringer vil være en blåstempling af uddannelsen bag behandlingen, hvilket vil øge sandsynligheden for, at branchen bevarer behandlinger, der ligger på grænsen til hudgennembrud.
- Det anbefales at gå i dialog med politikerne i Sundhedsministeriet om de behandlinger, som allerede er blevet frataget branchen. Blandt andre behandling med produkter med en pH-værdi på under 3 og elektrokosmetiske behandlinger. Da lovgivning er baseret på vurderinger og fortolkninger, kan det være en overvejelse værd at argumentere over for politikerne. At have fået frataget behandlingsmuligheder var netop en af frustrationerne hos de kosmetiske mestre, der blev interviewet i forbindelse med analysen af 'Kosmetikerelevernes læretid og indholdet i uddannelsen,' og som var årsag til bekymring om branchens overlevelsesmuligheder i fremtiden.

- Det anbefales, at SUS kommer på høringslisten hos Styrelsen for Patientsikkerhed. De sender spørgsmål ud til offentlig høring, når de skal tage beslutninger, om kosmetiske behandlinger skal overgives til sundhedspersonale med en autorisation eller blive i kosmetikerbranchen. Det giver SUS mulighed for at give et høringssvar i den forbindelse.

Bilag

Følgende spørgsmål og temaer blev sendt til Styrelsen for Patientsikkerhed forud for mødet den 23. maj 2024

Spørgsmål sendt til Styrelsen for Patientsikkerhed

Punkt 1:

1. Kan kosmetikerne i praksis få registrering som kosmetisk medhjælp?

Styrelsen for Patientsikkerhed understreger på hjemmesiden, at i *nogle få* tilfælde kan en medhjælp, der ikke er uddannet læge, tandlæge eller sygeplejerske, blive registreret til at udføre bestemte kosmetiske behandlinger.

Vi vil med spørgsmålet undersøge Styrelsen for Patientsikkerheds holdning til at give en anden faggruppe end læge, tandlæge eller sygeplejerske mulighed for registrering som kosmetisk medhjælper. Det er ifølge lovgivningen muligt, men spørgsmålet er, hvad praksis er.

Baggrunden for spørgsmålet er Bekendtgørelse om kosmetisk behandling, §10, stk. 3 og §11, og paragrafferne ses nedenfor:

Stk. 3. Til følgende kosmetiske behandlinger må den registrerede læge anvende medhjælp med de nævnte dokumenterede, relevante kvalifikationer, også ved forundersøgelse af patienten og valg af behandling (stille indikation):

- 1) Fjernelse af hår og kar samt milde rynkebehandlinger med laser, IPL og andre metoder, der kan ligestilles hermed, jf. § 4, nr. 23: Læge, tandlæge og sygeplejerske med dokumenterede, relevante kvalifikationer.
- 2) Behandling med ikke permanente fillers, jf. § 6, nr. 3: Læge, tandlæge og sygeplejerske med dokumenterede, relevante kvalifikationer.
- 3) Peeling af huden med produkter med en pH-værdi på 3 eller derunder, jf. § 6, nr. 4: Læge, tandlæge og sygeplejerske med dokumenterede, relevante kvalifikationer.

§ 11. Personer uden den i § 10, stk. 3 nævnte sundhedsfaglige autorisation men med dokumenterede, relevante kvalifikationer kan efter en konkret vurdering af kvalifikationerne få tilladelse af Sundhedsstyrelsen til som medhjælp at udføre de i § 10, stk. 3 nævnte behandlinger, dog ikke ved forundersøgelse af patienten og valg af behandling (stille indikation).

2. Er det nemmere at blive registreret som kosmetisk medhjælp med en sundhedsfaglig autorisationsordning?

Eftersom at kun nogle få udover læger, sygeplejersker og tandlæger bliver registreret som kosmetisk medhjælp, ønsker vi at få afklaret, om en sundhedsfaglig autorisationsordning inden for faget vil øge muligheden for at kunne blive registreret

som kosmetisk medhjælp.

3. Er undervisningsniveauet højt nok på Erhvervsuddannelsen og Akademiuddannelsen?

Uddannelsesudvalget forestiller sig, at uddannelsen til kosmetisk medhjælp skal ligge på enten EUD eller på AU. På EUD kan læringsniveauet gå op til niveau 5, og på AU er læringsniveauet på 5, og spørgsmålet er, om det nødvendige kursusindhold til en kosmetisk medhjælp kan rummes på læringsniveau 5.

Læringsniveauet på f.eks. sygeplejerske-uddannelsen er på niveau 6. Der ligger dog også en stor del viden på sygeplejerskeuddannelsen, som ikke er relevant for en kosmetisk sygeplejerske.

4. Hvor mange superviserede patientbehandlinger kræves der til faggrupper med en sundhedsautorisation?

I skemaet om en "medhjælp med anden sundhedsfaglig autorisation end læge, tandlæge og sygeplejerske" står der under flere behandlingsformer, at antallet af superviserede patientbehandlinger endnu ikke er fastlagt, og at det vurderes konkret, når styrelsen modtager en ansøgning.

Hvad afhænger den konkrete vurdering af, og hvad har erfaringen om antal superviserede patientbehandlinger indtil videre vist?

5. Hvilke krav om patientovervågende behandlinger, vil der være til en KOSMETIKER, der har en særlig faglighed inden for området?

Hvor mange patientovervågede behandlinger skal en kosmetiker med sin særlige faglighed omkring huden have for at kunne blive registreret som kosmetisk medhjælp? Med og uden en sundhedsautorisation?

6. Certificeringsmuligheder inden for sundhedssystemet?

Hvilke muligheder findes der på sundhedsområdet for at kunne certificere elever i forskellige kurser, så man sikrer, at de har et vist fagligt niveau, inden de udøver de enkelte behandlinger? Er det muligt i samarbejde med STPS at udarbejde og efterfølgende udstede certificeringer for de enkelte behandlingstyper?

7. Hvilke krav og godkendelser er der i forbindelse med at injicere kunder?

Hvilke krav er der til et injektionskursus, for at medarbejdere uden sundhedsautorisation har ret til at injicere kunder med ikke-permanente fillers?

Punkt 2:

Kosmetikere er hudspecialister med en grundig viden om hudens opbygning og reaktioner på behandlinger og produkter. Den specialistviden har en sygeplejerske, jordemoder eller social- og sundhedsassistent ikke. Alligevel er det sværere for kosmetikere at opnå en registrering som kosmetisk medhjælp.

Derudover har branchen fået frataget en del behandlingsmuligheder gennem årene. Det er et problem for branchen, fordi de dermed får mindsket deres indtægtsmuligheder, når de ikke længere kan udbyde forskellige specialistbehandlinger. Branchen kan ikke overleve på at lave negle, vipper og bryn.

1. Økonomi

Uddannelsen til kosmetisk sygeplejerske i det private er bygget forskelligt op, men hos to store udbydere koster uddannelsen 129.000 kr. for 7-8 dages undervisning. Derudover findes der registreringskurser for de enkelte behandlinger, som koster omkring 35.000 kr. pr. kursus.

Ønsker en kosmetiker at blive registreret som kosmetisk medhjælp skal hun udover at betale for kurser i det private også betale for, at en læge deltager i f.eks. 200 patientovervågede behandlinger med ikke-permanente fillers.

Uddannelsen som kosmetisk sygeplejerske ligger i dag i privat regi, og det er dermed privatpersoner, som får en stor indkomst på at uddanne mennesker på et fagområde, der er i stor vækst. Derudover er det især bestemte faggrupper, f.eks. læger, sygeplejersker og tandlæger, som har denne mulighed på et område, som kosmetikere (og kosmetologer) har speciale i.

2. Behandlinger i kosmetikerbranchen bliver færre og færre

Der er gennem årene dukket nye behandlinger op, som kosmetikere har indkøbt dyrt apparatur til, og som de efterfølgende har fået frataget muligheden for at anvende. Her nævnes blot enkelte eksempler, som kosmetikere ikke længere må udføre: epilering, produkter med ph under 3, elektrokosmetik (du-lac) etc.

Der er naturligvis forståelse for, at det kræver en grundig uddannelse at blive kosmetiker og kosmetisk medhjælp, og at det er vigtigt at sikre, at patientsikkerheden er i højsædet. Der er derfor forståelse for, at man ikke blot kan tage et kort kursus og så udføre behandlinger af en vis risiko.

Der er dog en vis uoverensstemmelse mellem, at ikke-hudspecialister kan blive uddannet i 7-8 dage og så udøve konkrete behandlinger i huden, mens hudspecialister med en 3-årig uddannelse og en stor del praksiserfaring ikke må anvende diverse apparatur og produkter.

Vi ønsker at forstå den bagvedliggende årsag til dette, og vi ønsker at diskutere muligheden for at ændre disse forhold.

3. **Samfundskonsekvenser**

Der er for tiden stor mangel på sygeplejersker i sundhedsvæsenet. Vi har kendskab til kvinder, der uddanner sig til sygeplejersker med det ene formål at blive kosmetisk sygeplejerske kort efter. Det betyder, at vi som samfund uddanner mennesker med ét formål, som vi har stor mangel på, og som videreuddanner sig i det private. Vi har naturligvis alle ret til at anvende vores liv, som vi ønsker, men som samfund bør vi kigge på de strukturer, vi har skabt. Der er mangel på læger og sygeplejersker i Danmark.

Vi bør derfor overveje, om det ikke er relevant at give hudspecialister mulighed for at tage ekstra uddannelse og dermed give dem andel i og være med til at løfte opgaverne i skønhedsindustrien.